
ANKARA SANCAK'TAKİ BAŞ MÜFTÜLÜK KRİZİ İÇİN DEVREDE - 20 EKİM 2011

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Dr. Erhan Türbedar

TEPAV Dış Politika Analisti

Sırbistanın Sancak bölgesinde yaşanan siyasi çekişmelerin sonucunda bölünen İslam Topluluğunun yeniden birleştirilmesi doğrultusunda Türkiye'nin başlattığı girişim, Sırbistan ve Bosna-Hersek medyasında büyük yankılar buldu. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun, Sırbistandaki İslam Topluluğu krizinin aşılma üzere olduğunu açıklamasıyla birlikte, medya kaynaklarında, taraflarca imzalanması beklenen anlaşmanın içeriği hakkında spekülasyonlar yapılmaya başlandı. Sırbistan medyasına göre, Türkiye tarafından hazırlanmış olan anlaşma metninin içeriğini Belgrad ilkesel olarak kabul etmiş bulunuyor.

Sırbistanın sınırları içindeki Sancak bölgesi, yıllarca Boşnak liderlerin karşılıklı çekişmeleriyle gündemde yer aldı. Siyasetin dine, dinin de siyasete karışması nedeniyle ise, İslam Topluluğu bünyesinde de bölünme yaşandı. Merkezi Yeni Pazarda olan Sırbistan İslam Topluluğu Meşihatının baş müftüsü Muamer Zukorlić ile bazı Boşnak siyasiler arasında yaşanan kişisel çekişmeler, dört yıl önce ayrı bir Sırbistan İslam Topluluğunun ilan edilmesiyle sonuçlandı. Adem Zilkiç ise bu paralel İslam Topluluğunun Reis ul-Uleması olarak görevlendirildi.

Sancaklı Boşnakların dargın siyasi liderlerinin diyaloga zorlanması konusunda 2009 yılında Ankaranın önemli katkıları oldu. Davutoğlu, Temmuz 2009'daki Sırbistan ziyaretinde, Sancaklı Boşnakların önde gelen siyasi liderlerinden Suleyman Uglanin ile Rasim Layiçin el sıkışmalarını sağlamıştı. Ne var ki İslam Topluluğuna ilişkin bölünmenin giderilmesi noktasında Ankara düşündüklerini elde edememişti. Bu nedenle, iki ayrı İslam Topluluğunun varlığı Sancaklı Boşnakların kendi aralarında ciddi bir gerginlik faktörü oluşturmaya devam etti.

Balkanlar son zamanlarda Türkiye'nin dış politikasının odağında yer almıyor ise de, Ankaranın bu bölgeye yönelik ilgisi kesintisiz bir şekilde devam etti. Nitekim Türkiye'nin Belgrad büyükelçisi Ali Rıza Çolakın başkanlığı altında bir Türk heyeti Haziran 2011'de Yeni Pazarı ziyaret ederek faydalı görüşmeler gerçekleştirdi. Geçtiğimiz haftalarda ise İslam Topluluğuna ilişkin sorunun giderilmesi doğrultusunda Ankara-Saraybosna-Belgrad hattında önemli bir hareketlilik yaşandı. Bosna-Hersek Reis-ul Uleması Mustafa Ceriç, bölgenin diğer dini temsilcileri ve Uglanin ile Layiç Türkiye'de bulundu, ayrıca Bosna-Hersek Cumhurbaşkanlığı Boşnak üyesi Bakir İzetbegovićle konuya ilişkin diyalog sürdürüldü. Ceriç baştan beri Zukorlićin sıkı destekçisiydi. İzetbegović ise son zamanlarda Zukorlić Sancakta çatışma siyaseti izliyor olmakla suçluyordu. Sancaktaki siyasi ve dini bölünmelerin bu şekilde dış boyutlarının da var olduğunun bilinciyle, Ankara baştan beri İslam Topluluğunun yeniden birleştirilmesi girişimi için mümkün olduğunca geniş destek sağlamaya

çalışı. Gelineen nokta itibariyle, Sırbistandaki İslam Topluluğu krizinin aşılmasına dönük bir anlaşma metninin hazırlandığı belirtiliyor.

Sırbistan Hükümetinin devlet bakanlarından Uglanine göre, İslam Topluluğu krizine ilişkin çözüm önerilerini geliştiren Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmezdir. Medya kaynaklarında yer alan spekülasyonlardan hareketle, imzalanması öngörülen sözleşmenin birkaç temel ilkesinden söz edilebilir. Her şeyden önce İslam Topluluğunun tek bir teşkilat olarak yeniden oluşturulması ve Sırbistandaki bütün Müslümanlara din hizmeti vermesi öngörülüyor. Zukorliç ile Zilkiçin yeni İslam Topluluğu başkanlığına aday olmaları ise istenmiyor. Diğer taraftan anlaşmada, dini liderlerin siyaset yapmayacağı, siyasetin de dine karışmasına müsaade edilmeyeceği taahhüdü bulunuyor. Davutoğlunun bir açıklamasından ise, söz konusu anlaşmayla yeni İslam Topluluğu baş müftülüğünün idari olarak Sırbistana, ruhani olarak ise Bosna-Hersek ve Türkiye'ye bağlı olması öngörüldüğü anlaşıyor.

Zukorliç, Ceriç ile Görmezin üzerinde uzlaşacakları bir çözüm önerisini desteklemeye hazır olduğunu duyurdu. Zukorliç ayrıca baş müftülük mevkiinden çok, İslam Topluluğunun birliğini ve geleceğini önemseydiğini belirtti. Benzer şekilde Zilkiç de, Sancaklı Boşnaklar ve Sırbistandaki diğer Müslümanların çıkarına olacaksa, görevinden geri çekilmeye hazır olduğunu açıkladı. Sırbistan yetkililerinin tutumuna gelince, Sırbistan Cumhurbaşkanı Boris Tadiçin yeni İslam Topluluğunun oluşturulmasına ilişkin herhangi bir anlaşma imzalamayacağını söylediği belirtilmelidir. Tadiç, devlet olarak dini toplulukların teşkilatlanmasına karışmayı doğru bulmadıklarını, ancak ülkede İslam Topluluğuna ilişkin var olan krizin giderilmesine yönelik bütün girişimleri değerlendirmeye hazır olduklarını vurguladı. Bu açıklamadan hareketle, Boşnakların kendi aralarında uzlaşması halinde, ortaya çıkacak sonucu Belgradın da destekleyeceği sonucuna varılabilir.

Kaynak/Source: